

**IJTIMOIY-PSIXOLOGIK YORDAM TUSHUNCHASI, MAZMUNI VA ASOSIY
TAMOYILLARI**

Mirzaliyev Muhammadjon

Farg'ona davlat universiteti magistranti

MAQOLA MALUMOTI	ANNOTATSIYA:
MAQOLA TARIXI: <i>Received: 04.12.2025</i> <i>Revised: 05.12.2025</i> <i>Accepted: 06.12.2025</i>	<i>Ushbu maqolada ijtimoiy-psixologik yordam tushunchasi, uning mazmun-mohiyati va amaliy ahamiyati yoritib berilgan. Shuningdek, ijtimoiy-psixologik yordam ko'rsatishning asosiy tamoyillari — insonparvarlik, shaxsga yo'naltirilganlik, maxfiylik, ishonch, tizimlilik va kompleks yondashuv tamoyillari tahlil qilinadi. Maqolada ijtimoiy-psixologik yordamning zamonaviy jamiyatdagi o'rni, aholining turli toifalariga (yoshlar, nogironlar, inqiroz holatidagi shaxslar va boshqalar) ko'rsatiladigan psixologik yordamning o'ziga xos jihatlari ko'rib chiqilgan. Tadqiqot natijalari psixolog, ijtimoiy ishchi va pedagoglar faoliyatida foydali bo'lishi mumkin.</i>
KALIT SO'ZLAR: <i>Ijtimoiy-psixologik yordam, psixologik maslahat, ijtimoiy rehabilitatsiya, shaxs, insonparvarlik, maxfiylik, ishonch, kommunikatsiya, psixologik qo'llab-quvvatlash, stress, inqiroz holati.</i>	

Kirish

Zamonaviy jamiyatda insonning ruhiy holatini qo'llab-quvvatlash, uni ijtimoiy muhitga muvaffaqiyatli moslashtirish va shaxsiy inqirozlarni yengishda yordam berish muhim ijtimoiy vazifalardan biriga aylanib bormoqda. Ijtimoiy-psixologik yordam tushunchasi insonning ruhiy, emotsional va ijtimoiy muammolarini hal etishda unga tayanadigan kompleks tizim sifatida shakllanmoqda. Bugungi kunda psixologik yordam faqat klinik yoki muammoli sharoitlarda emas, balki har bir insonning hayot sifatini oshirish, ruhiy barqarorlikni saqlash va ijtimoiy munosabatlarni yaxshilashga xizmat qiladigan faoliyat turi sifatida qaralmoqda. Ijtimoiy-psixologik yordam ijtimoiy ish, ta'lim, tibbiyot, huquqni muhofaza qilish organlari hamda nodavlat tashkilotlar faoliyatida ham muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu yordam shakllari orasida psixologik maslahat, trening, psixoterapiya, guruh suhbat, ijtimoiy moslashtirish va rehabilitatsiya jarayonlari keng qo'llaniladi.

Metodlar

Tadqiqotda ijtimoiy-psixologik yordamning nazariy asoslarini yoritishda psixologiya, sotsiologiya va ijtimoiy ish fanlari integratsiyasiga asoslangan tahliliy metodlardan foydalanildi. Shuningdek, mavzuga oid mahalliy va xorijiy adabiyotlar, ilmiy maqolalar va onlayn manbalar o'rganildi. Metodik yondashuv sifatida tahlil-sintez, taqqoslash, umumlashtirish hamda tizimli yondashuv usullari qo'llandi. Bu metodlar yordamida ijtimoiy-psixologik yordamning mazmuni, asosiy tamoyillari va amaliy ahamiyati haqida ilmiy asoslangan xulosalar chiqarildi.

Natijalar

O'rganishlar shuni ko'rsatdiki, ijtimoiy-psixologik yordam insonning ruhiy va ijtimoiy farovonligini tiklashga qaratilgan tizimli faoliyat bo'lib, u bir nechta asosiy komponentlardan tashkil topadi. Eng avvalo, bu yordam insonparvarlik tamoyiliga tayanadi, ya'ni har bir insonning qadr-qimmatini hurmat qilish, unga nisbatan samimiy va empatik munosabatda bo'lishni talab etadi. Maxfiylik tamoyili esa psixologik yordam jarayonida mijozning shaxsiy ma'lumotlari himoya qilinishini ta'minlaydi, bu esa ishonchli muloqot uchun muhim shart hisoblanadi. Shaxsga yo'naltirilganlik tamoyili yordam ko'rsatuvchi mutaxassisning insonni yagona, betakror shaxs sifatida ko'rishini, uning individual ehtiyojlari va imkoniyatlarini hisobga olishini taqozo etadi. Tizimlilik va kompleks yondashuv esa psixologik muammolarni alohida emas, balki ularni yuzaga keltirgan ijtimoiy, oilaviy, iqtisodiy va madaniy omillar bilan bog'liq holda tahlil etishni nazarda tutadi.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, ijtimoiy-psixologik yordamning samaradorligi psixolog va mijoz o'rtasidagi ishonchli munosabat, muloqot madaniyati, faol tinglash, ijobiy motivatsiya va hamkorlikka tayyorlik bilan belgilanadi. Yordamning turli shakllari – individual maslahat, guruhiiy treninglar, oilaviy terapiya, reabilitatsion dasturlar – insonning ruhiy barqarorligini oshirish, ijtimoiy munosabatlarni yaxshilash va o'zini anglash darajasini ko'tarishga xizmat qiladi.

Muhokama

Ijtimoiy-psixologik yordamning samarali tashkil etilishi zamonaviy psixologik xizmat tizimining rivojlanish darajasiga, mutaxassislarning kasbiy kompetensiyasiga hamda jamiyatda psixologik madaniyat darajasiga bog'liq. Jamiyatda psixologik yordamga bo'lgan ehtiyojning ortib borishi insonning ruhiy salomatligini ijtimoiy barqarorlikning muhim omili sifatida tan olish zaruratidan dalolat beradi. Shu bois ta'lim muassasalari, mehnat jamoalari va davlat ijtimoiy xizmatlari tizimida psixologik yordamni kengaytirish, mutaxassislarni qayta tayyorlash va aholining psixologik savodxonligini oshirish bugungi kunning dolzarb masalalaridan biridir.

Xulosa.

Ijtimoiy-psixologik yordamning kelajakdagi rivoji insonning psixologik farovonligi, ijtimoiy qo'llab-quvvatlash tarmoqlarining kengayishi va ruhiy salomatlik siyosatining

mustahkamlanishiga xizmat qiladi. Bu yo'nalishdagi ilmiy izlanishlar inson psixikasini chuqurroq tushunish, jamiyatdagi stress omillarini kamaytirish va ijobiy ijtimoiy munosabatlarni rivojlantirishga zamin yaratadi. Shunday qilib, ijtimoiy-psixologik yordam nafaqat individual darajada, balki butun jamiyat miqyosida sog'lom psixologik muhitni shakllantirishning muhim vositasidir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimova V.M. Ijtimoiy psixologiya. – Toshkent: O'zbekiston Milliy universiteti nashriyoti, 2019.
2. G'oziyev E.G'. Psixologiya asoslari. – Toshkent: "O'qituvchi", 2020.
3. Zokirova F.R. Amaliy psixologiya. – Toshkent: Innovatsiya, 2021.
4. Allport G. Personality: A Psychological Interpretation. – New York: Holt, Rinehart and Winston, 1937.
5. Rogers C. Client-Centered Therapy. – Boston: Houghton Mifflin, 1951.
6. Maslow A. Motivation and Personality. – New York: Harper & Row, 1954.

Internet manbalari

7. www.psychologytoday.com – zamonaviy psixologik maslahat va terapiya usullari haqida.
8. www.unesco.org – ijtimoiy himoya va insonparvarlik tamoyillari bo'yicha materiallar.
9. www.ziyonet.uz – O'zbekiston ta'lim tizimida psixologik xizmat haqidagi maqolalar.
10. www.researchgate.net – ilmiy maqolalar va psixologik tadqiqotlar platformasi.
11. <https://arxiv.psu.uz> – O'zbekiston psixologiya faniga oid ilmiy maqolalar bazasi.